

Korn

Sogn Jord- og Hagebruksskule

Aurland

10/1-2023

Anders Borgen,
Planteforædler, Agrologica

Project funding by
BOOST (Organic RDD-6)
and DIVERSILIENCE (CoreOrganic)

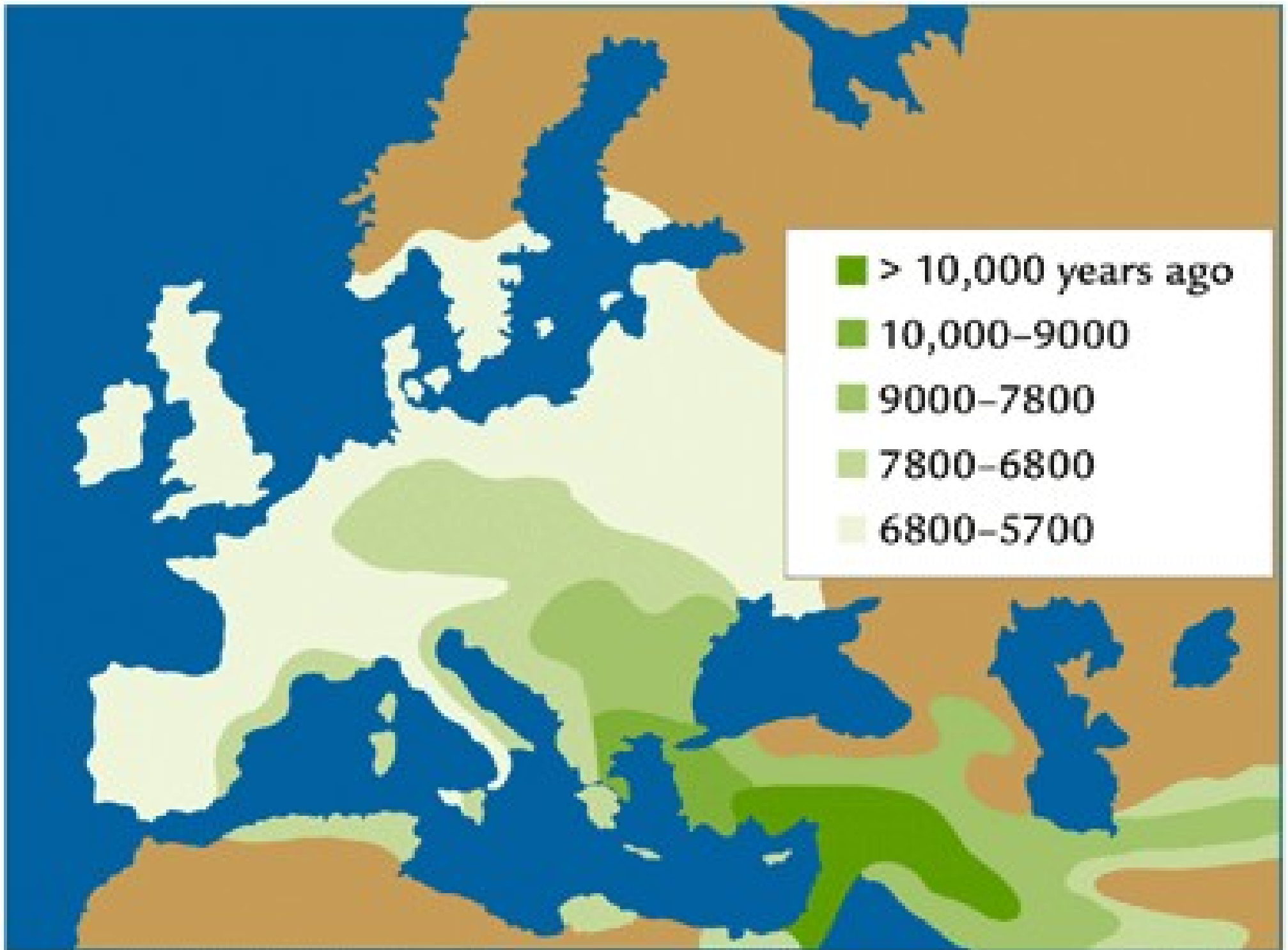

Er korn vigtig for os?

- Korn bidrager med over 50% af verdens kalorieindtag og ca 40% af protein-indtag
- Alle folkelige revolutioner i verdenshistorien er startet med stigende priser på brød
-

Er korn vigtig for os?

- Emmer var det første Kain dyrkede, efter at menneskene havde forladt Paradis.
- Al civilisation stammer fra emmer
  - penge
  - militær
  - skriftsprog
  - love

Er korn-civilisationen god for os?

Effekter ved introduktionen af landbrug

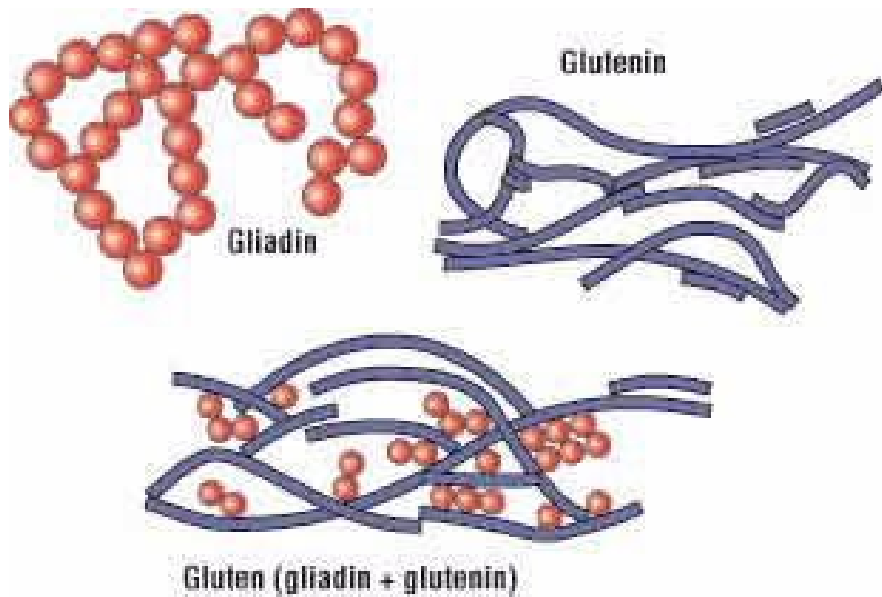
- Arbejdstiden steg fra 2½ time/dag til 12-14 timer/dag
- Børnedødelighed steget
- Livslængde reduceret
- Højde blev reduceret
- Infektionssygdomme steg
- Caries i tænderne
- Mineral-mangel
- Slidgigt
- Fertiliteten steget markant!

Nutidens effekter af korn

- Diabetes
- Allergi
- Hjerte-kar-sygdomme
- Kræft
- Inflammationer
- Autisme, Skizofreni, anoreksi, depression, angst
-

Hvorfor????

- Gliadin – kasein
- overbefolkning

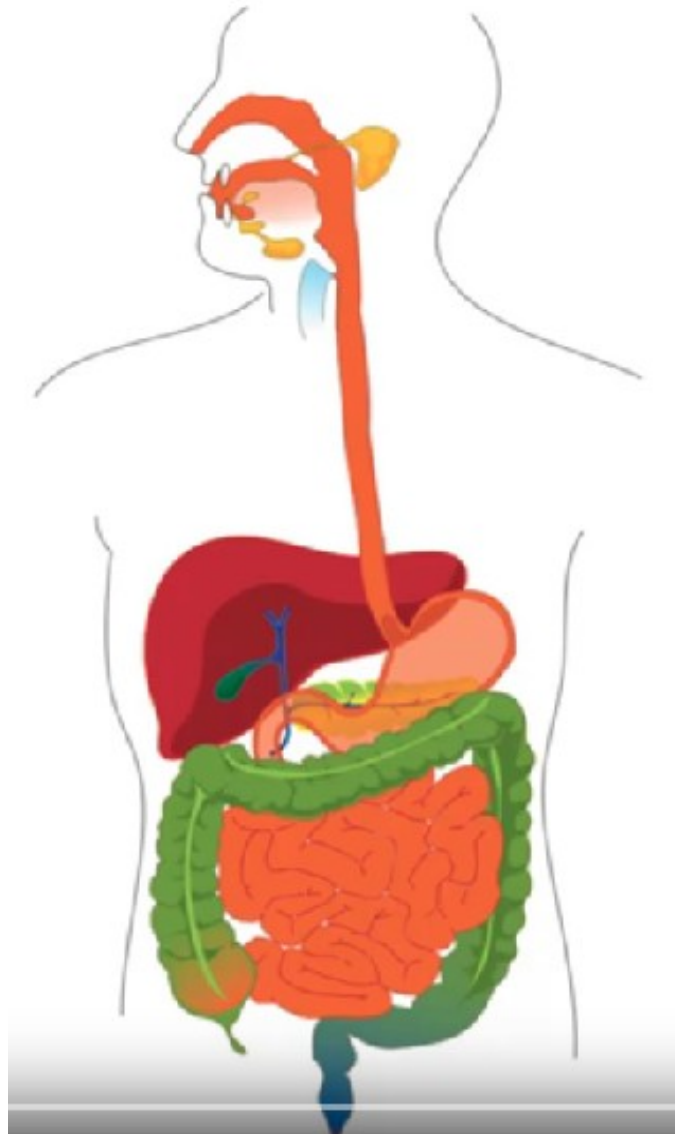

Gluten, mælk og allergi

- Gluten indeholder gliadin
- Gliadin ligner om kasein, og åbner tarmvæggen med zonulin
- Gennem åbning af tarmvæggen kommer neuropeptider og allergener ud i blodbanen
- zonulin åbner hjerne-barrieren, og giver adgang til neuropeptider (hvede-morfin)

Hvedemorfin

Krydsreaktioner mellem hvedeallergi og psykiske lidelser

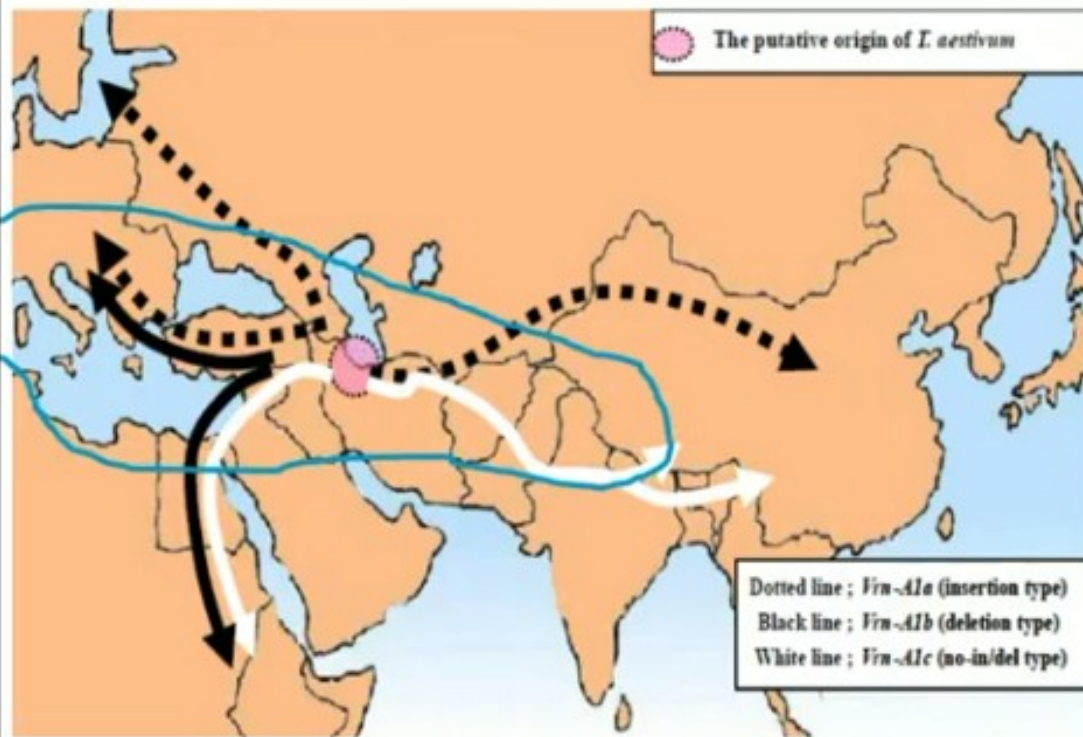
- Antistoffer imod gliadin findes hos 87% af autister mod 1% af ikke autister
- Skizofreni steg under WW-2 i USA, men faldt i lande med faldende hvedeindtag.
- I Polynesien steg frekvensen af skizofreni fra 0,003% til 1% efter introduktionen af hvedeholdig diæt.
- Hvede-exorphiner øger insulin-produktionen og påvirker GABA, med effekter på angst, depression og spiseforstyrrelser.

Hvedekultur = Romerriget

EUROPE

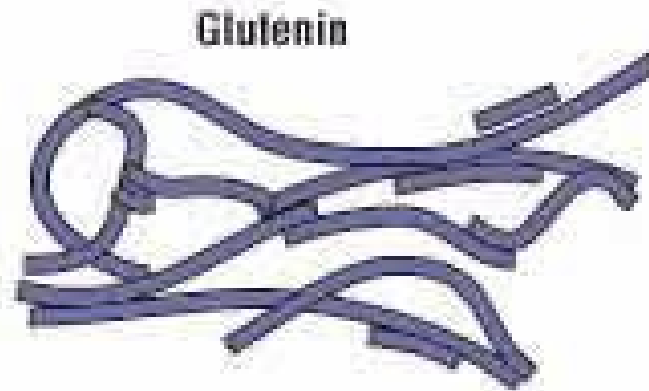

- Quern + grain = flour (meal/mill, *Mahlzeit*, *meal*)
- But baking oven only inside blue line: **baked to bread**
- Outside **boiled to porridge or brewed**

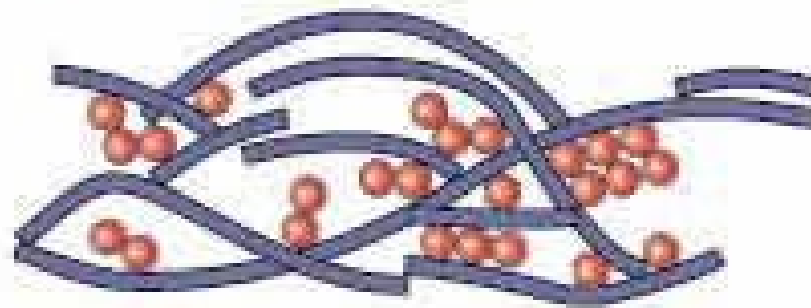

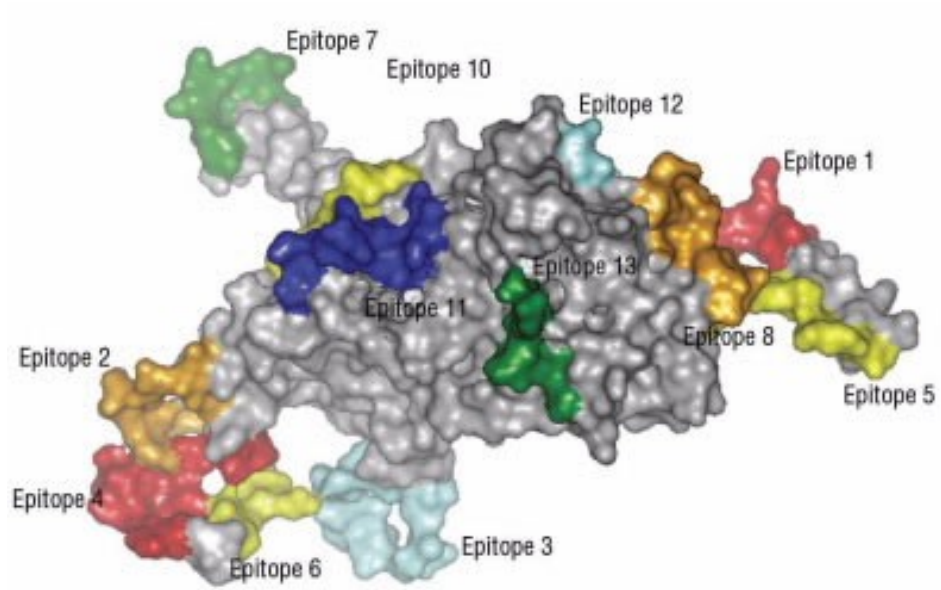
Gliadin

Glutenin

Gluten (gliadin + glutenin)

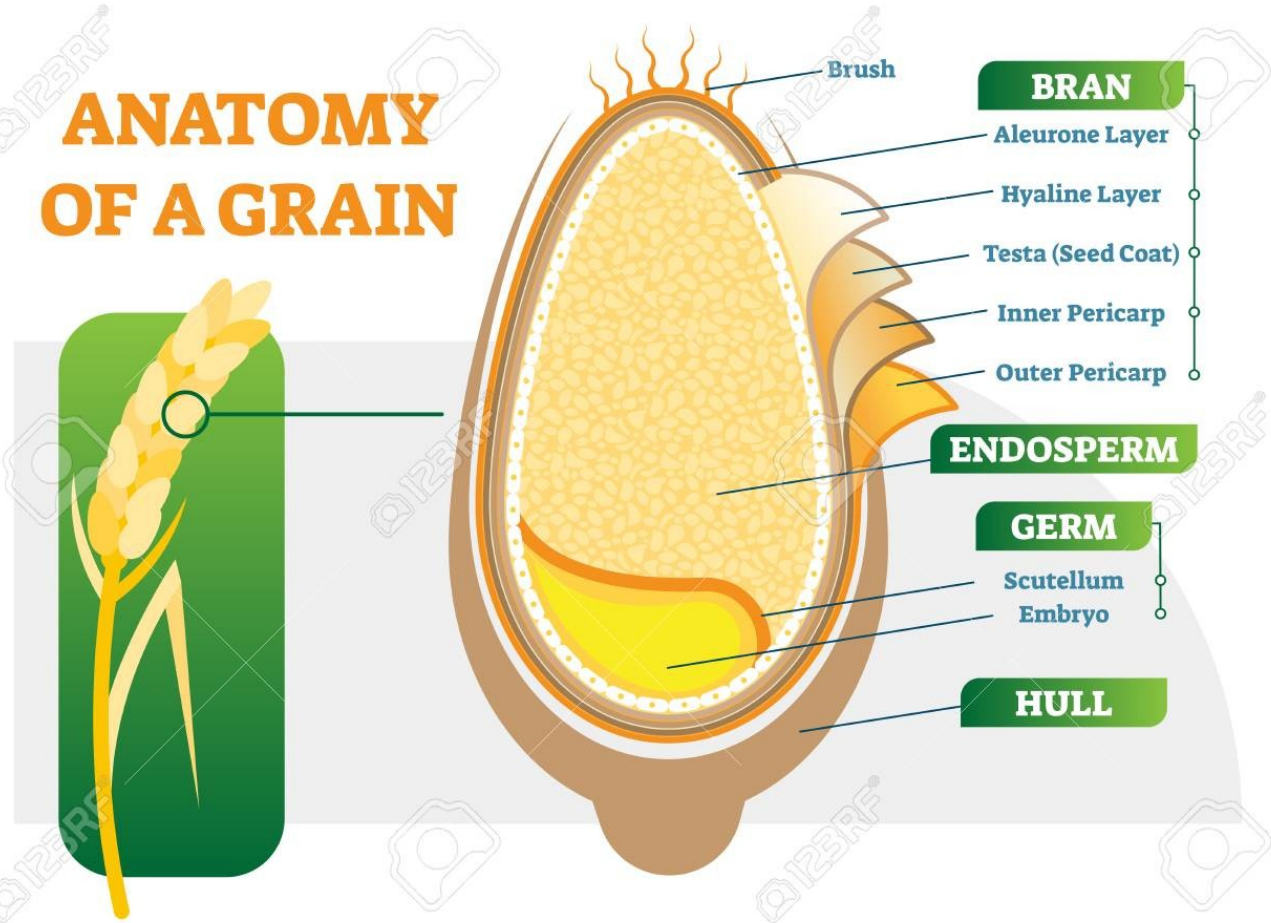

Spirehæmmende stoffer

- Fytin (mineralbinding)
- ATI (enzym)
- Polyphenoler

ANATOMY OF A GRAIN

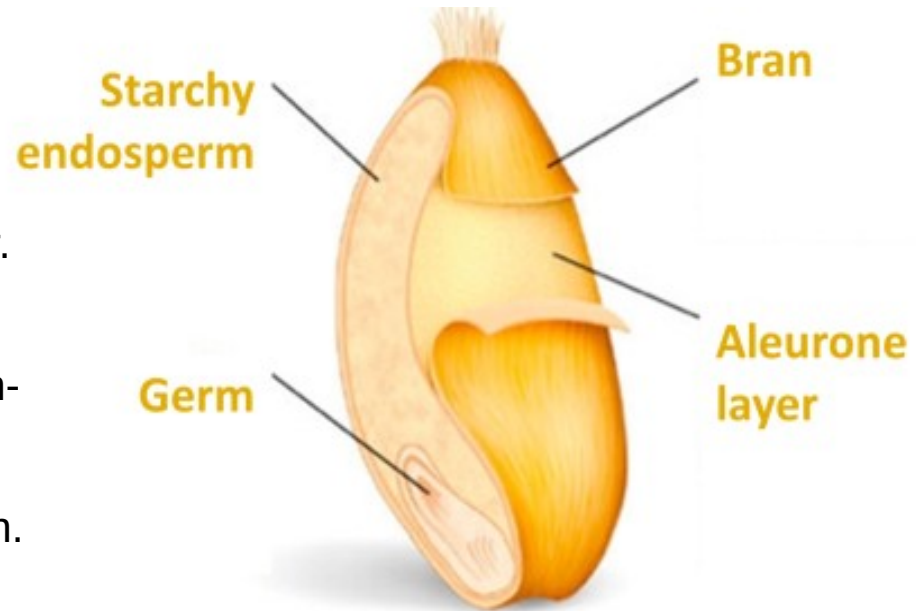
Et korns opbygning

Klidlaget indeholder især lignin og cellulose og mineraler, som er bundet i fytin. Farven er normalt lysebrun, som skyldes indholdet af polyphenoler, som giver en lidt bitter smag, som er karakteristisk for fuldkornsmel. Purpurhvede indeholder desuden anthocyanin, som giver en mørk lilla-brun farve.

Aleuronlaget indeholder mange enzymer, som er vigtige for kornets spiring. Proteinsammensætningen af disse enzymer er langt sundere end gluten-proteiner, fordi de indeholder mange af de essentielle aminosyrer. Indholdet af aleuronlaget i mel hæmmer bageevnen, men bidrager med smag.

Endospermen (frøhviden) indeholder især glutenprotein og stivelse.

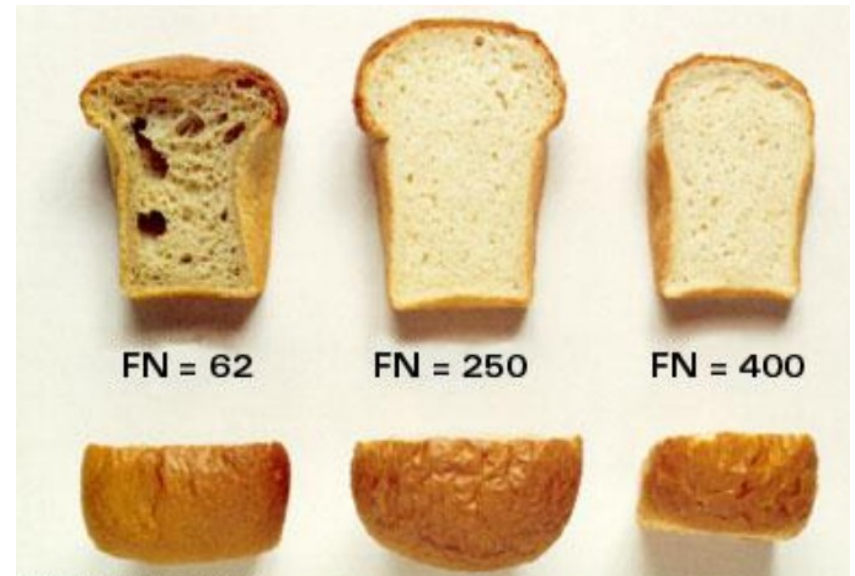
Kimet indeholder mange værdifulde næringsstoffer, bl.a. omega-3 olie og E-vitamin. Indholdet af kim i mel hæmmer bageevnen, men bidrager med smag.

Melets kvalitetsparametre

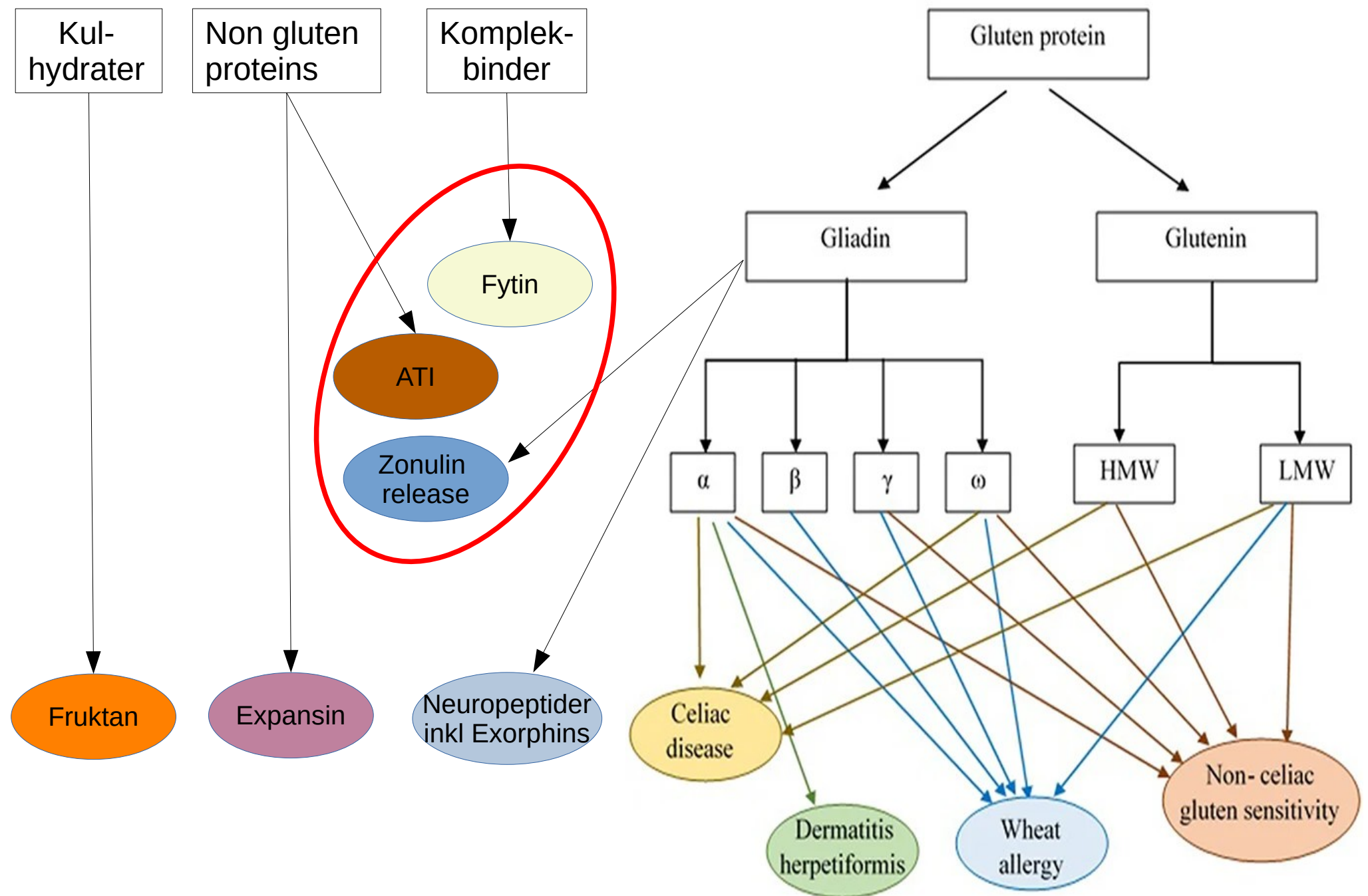
- Strækbarhed. Sikres af gliadin
  - Vigtig for brød og pasta
- Elastisitet. Sikres af glutenin
  - Vigtig for brød, men dårligt for pasta og kager
- Æltestabilitet
- Vandoptagelse Glutenin og stivelse
  - Vigtigt for brød. Dårlig for kager
- Styrke (Gluten-indeks)
  - Giver formstabilitet til brød
- Viskositet (falddtal). Sikres af stivelse og gliadin
  - er altid vigtig, men kan dog blive for høj

Faldtal

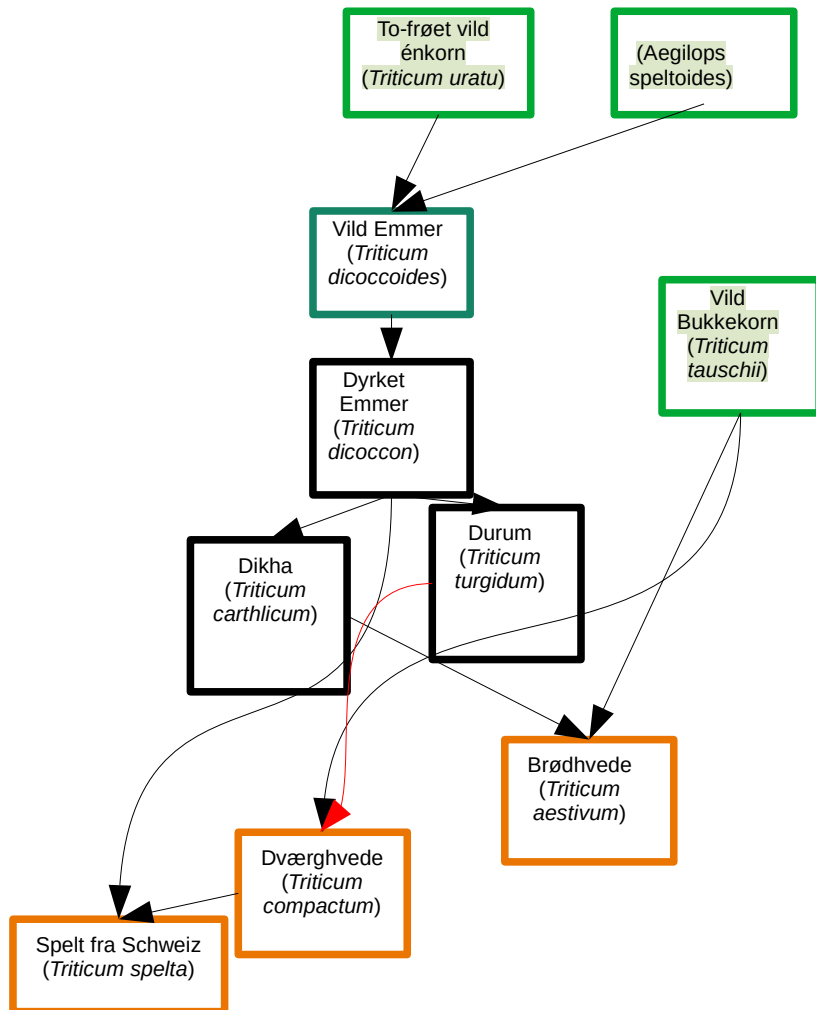

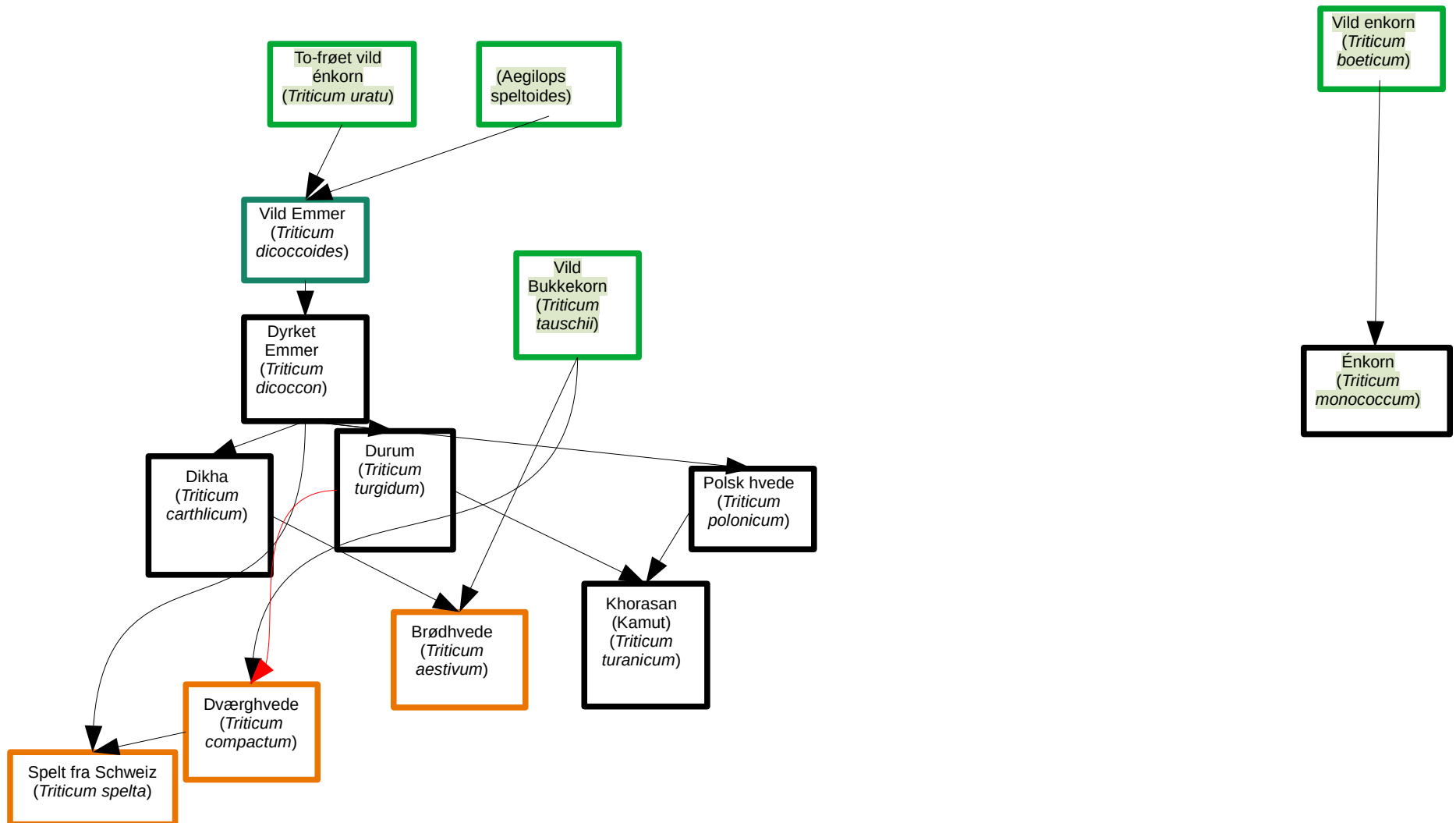
Antinutrientielle stoffer i hvede

Hvedens stamtræ

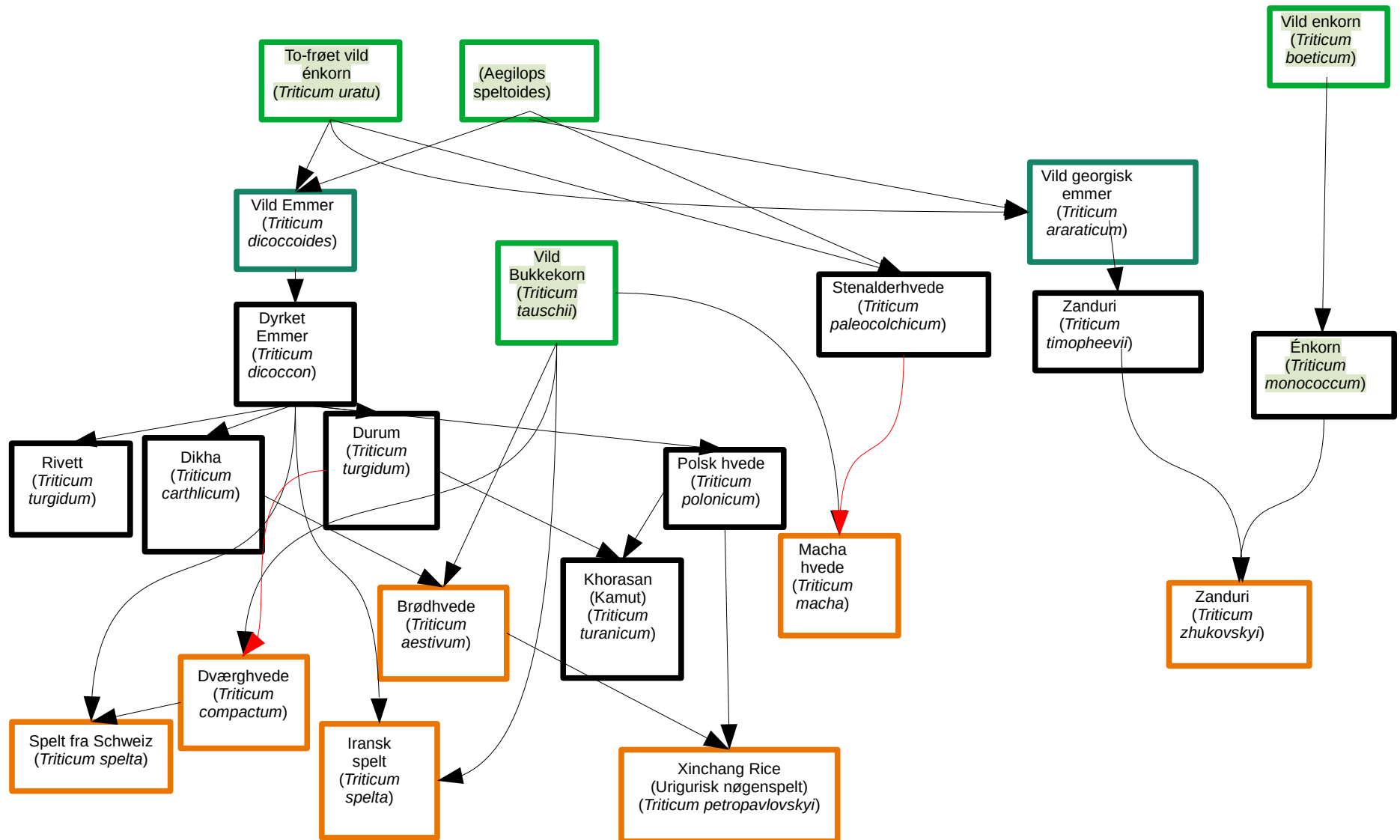

Hvedens stamtræ

Hvedens stamtræ

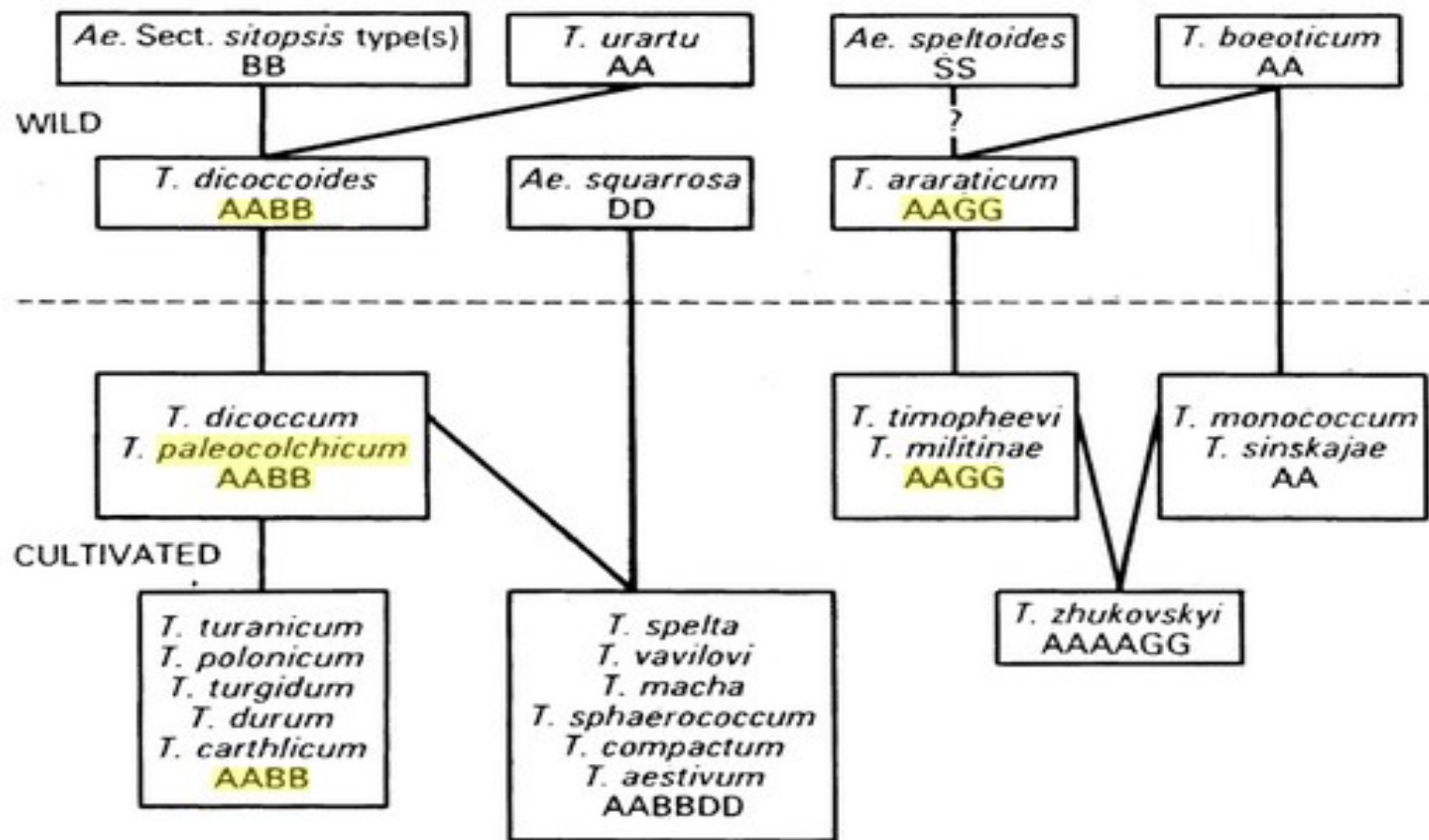
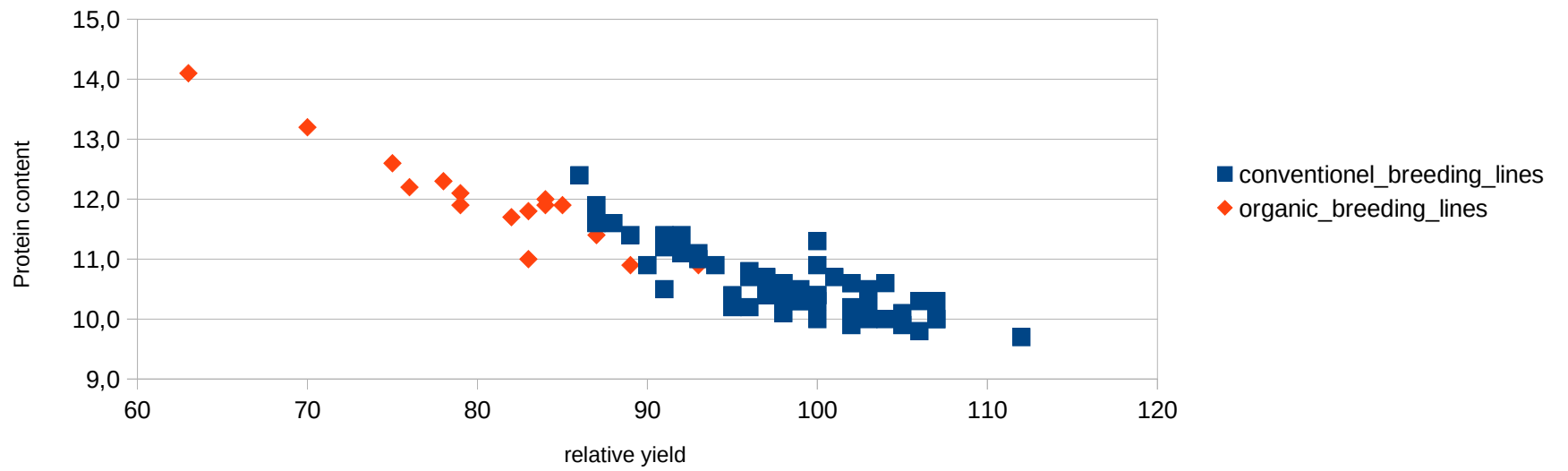

Fig. 1.2. Evolution of the polyploid wheats from current evidence. (Miller 1987)

	glutenindhold	glutenindeks
spelt	højt	lavt
hvede	middel	højt
Énkorn	højt	meget lavt

Spring wheat
Nordic Seed 2021

Sundhedsproblemer i hvede

Anti-nutrients:

- ATI
- Fytin
- (Fruktan)

Allergener

- Expansin
- Gluten-peptider inkl neuro-peptider
- ATI

- Alle anti-nutrients og allergener nedbrydes helt eller delvist af enzymer, som findes i melet, men som kræver tid for at virke.
- Lang hævetid og kostfibre hjælper med at give enzymerne tid nok til at nedbryde problematiske indholdsstoffer.

Fordøjelsen af korn

I hvidt mel fjerner vi:
Klid (minerale og antioxidanter)
Aleuleuron (proteaser)
Kim (Vitaminer og omega-3)

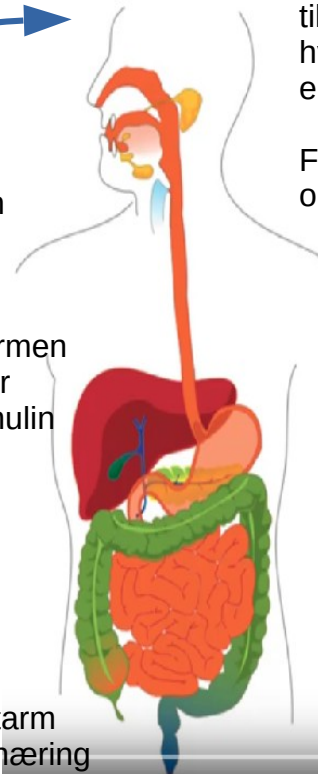
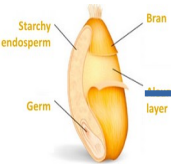
I maven nedbrydes
protein til peptider
Og i 12-fingertarmen
til aminosyrer,
hvis opholdstiden
er lang nok

Fiber forlænger
opholdstiden

Unedbrudte
peptider kan
slippe ud i
blodbanen,
hvis de når
ned i tyndtarmen
og tarmen er
åbnet af zonulin

Gliadin trigger
zonulin, som
åbner tarmvæggen
og hjerne-barrieren

Der gør
Søvnmangel
NSAID og
fruktose også

Fytin
ATI
Expansin
Exorphiner
Gliadin
Glutenin

Nedbrydningen
af protein og
fruktan starter,
men hæmmes af ATI

Evt tilsætning af
Vital-gluten
uden proteaser
og C-vitamin

Enzymerne
denatureres
af varmen, og
nedbrydningen
af proteiner standser
indtil spising

Fruktan i
tynd- og tyktarm
virker som næring
for bakterier,
som udvikler luft

Gluten, mælk og allergi

- Gluten indeholder gliadin
- Gliadin ligner om kasein, og åbner tarmvæggen med zonulin
- Gennem åbning af tarmvæggen kommer neuropeptider og allergener ud i blodbanen
- zonulin åbner hjerne-barrieren, og giver adgang til neuropeptider

Livsstil, som påvirker fødevareallergi

- Fruktose især HFCS (fremmer zonulin og inflammation)
- NSAID (ibuprofen) (fremmer zonulin)
- Søvnmangel (fremmer zonulin)
- Stress (fremmer zonulin)
- Omega-6 fedtsyrer (aktiverer immunforsvar)
- Anti-inflammatorisk mad
- Kostfibre og grov kost forlænger opholdstid i maven og fremmer microbiom
- Motion fremmer fordøjelsen
- Løg og te indeholder quercetin, som dæmper zonulin
- Omega-3 fedtsyrer (dæmper immunforsvar)

Landsortens hvedesorter med forbedret sundhedsprofil

- **Minerett:** Lavt indhold af GliA- α 9
- **Cadenza:** Lavt indhold af GliA- α 9 og GliA- α 20
- **Goldritter:** Lavt indhold af ATI
- **E3-spelt:** Lavt indhold af expansin og fruktan
- **Purpurhvede:** Højt indhold af anthocuanin i klid
- **Blå hvede:** Højt indhold af anthocyanin i aleuron
- **Gul hvede:** Højt indhold af lutein
- **Yumai:** Højt indhold af arabinoxylan

- <https://www.agrologica.dk/filer/publikationer/Health2020.pdf>
- <https://landsorten.dk/>
-